

İHTİYATİ TEDBİR NİTELİĞİNDEKİ YAYIN DURDURMA KARARLARI BASIN ÖZGÜRLÜĞÜNE AYKIRIDIR

Prof. Dr. Mehmet Semih GEMALMAZ

İktidarın önde gelen aktörleri, herhalde ne kadar çok tekrar edersek herkes inanmaya başlar gibi garip bir mantıktan hareketle, sürekli memleketin demokratik standartlarının ne kadar ileri düzeyde olduğundan ve basın özgürlüğünün yetkin şekilde kurumsallaştığından bahsededursun, insan hakları hukukunun evrensel organları Türkiye'yi bu meselelerde bir bir mahkûm etmeye devam ediyor. Kolluğun orantısız güç (biber gazı) kullanımına ilişkin daha dumanı tüten kararlarına ek olarak, bu defa mahkemelerce verilen yayın durdurma kararlarının kategorik olarak basın özgürlüğünün gerektirdiği güvencelere sahip olmadığı 8 Ekim 2013'te Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) tarafından hükme bağlandı. ("Cumhuriyet Vakfı and Others v. Turkey", App. No.28255/07)

AİHM'in bu yeni kararı Cumhuriyet Gazetesi'nin, o dönemde Dışişleri Bakanı olup Cumhurbaşkanlığı için en önemli aday pozisyonundaki sayın Abdullah Gül aleyhinde yürüttüğü siyasi kampanyanın yayımlanmasının durdurulmasından kaynaklanıyor. Abdullah Gül, İngiliz the Guardian Gazetesine 1995 yılında verdiği "Cumhuriyetin sonu geldi-laik sistemi kesinlikle değiştirmek istiyoruz" mealindeki demeçlerini hatırlatan bu haber-kampanyanın kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde dava açmış ve anılan mahkeme davalı Cumhuriyet Gazetesinin yokluğunda yayın durdurma kararı vermişti. Gazete avukatlarının itirazı bir ay sonra yapılan duruşmada reddedilmişti. Ankara 25. Asliye Hukuk Mahkemesinin hem ilk yayın durdurma hem de buna yapılan itirazın reddi kararları tamamen gerekçesiz ve verilen tedbir kararının süresi belirsizdi. Anılan tedbir kararı, sayın Gül'ün Cumhurbaşkanı seçilip davadan feragat etmesine dek, yaklaşık 11 ay boyunca kesintisiz sürmüştü.

Medya çalışanlarının ve basın hukukuyla ilgilenenlerin bildiği üzere, özellikle kişiler hakkında yapılan haberlerde ulusal mahkemelerce yayın

durdurma tipi ihtiyati tedbir kararları sıklıkla verilebilmektedir. Bu hem ceza mahkemeleri hem de hukuk mahkemeleri uygulaması bakımından aynı oranda geçerlidir. Yerel mahkemelerin bu uygulaması hem Medeni Kanunun kişilik haklarını koruyucu hükümlerinin hem de Borçlar Kanunu'nun haksız fiile ilişkin hükümlerinin Hukuk Usulü Kanununa yansımaları neticesinde ihtiyati tedbir hükümlerinin işlevselleştirilmesine dayanmaktadır.

İşte yaklaşık 11 ay boyunca kesintisiz süren yayın durdurma kararı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) Madde 10'da düzenlenen ifade-basın özgürlüğüne bir **müdahale** olarak kavranmaktadır. Kısacası, ifade özgürlüğü hakkının uygulanabilirliği için yayın durdurma kararının bir kez dahi verilmesi yeterlidir; davanın nihai bir hükümle bitmesi gerekmemektedir (para.46)¹

Yayın Durdurma İhtiyati Tedbirlerinin Hukuki Temeli Şüphelidir

Peki, basın hukukunda bu kadar sık uygulanan, ulusal mahkemelerin neredeyse otomatik olarak kararı, hem de ilgili basın-yayın organı temsilcisinin yokluğunda, verebildiği yayın durdurma kararlarının ulusal hukukumuzda hukuki dayanağı bulunmakta mıdır?

Öyle ya, AİHS sisteminde ifade özgürlüğüne yönelik sınırlamaların insan haklarına uygun sayılabilmesi için sınırlamaların bazı koşulları karşılaması gereklidir. İfade özgürlüğüne bir müdahalede bulunduğu AİHM tarafından saptanırsa, üç aşamadan oluşan bir meşruluk testi uygulanmaktadır: a) Birinci aşama, söz konusu müdahalenin kanunla öngörülüp öngörülmediği ve hukukilik koşulunu karşılayıp karşılamadığı; b) ikinci aşama, yapılan müdahalenin sınırlama ölçütlerine ya da bir başka ifadeyle sınırlama meşru amaçlarına uygun olup olmadığı ve c) üçüncü aşama, müdahalenin meşru sınırlama amaçlarına ulaşmak için "demokratik bir toplumda gerekli" olup olmadığıdır.²

1 Gerçi burada AİHM somut uyuşmazlığın Türkiye'nin cumhurbaşkanlığı seçimi gibi çok önemli siyasi bir konuda en önemli siyasi aktörün talebiyle getirilen yayın yasağına ilişkin olduğunun altını çizmiştir. AİHM ifadesindeki "considering in particular the specific political circumstances in which it was applied" kısmı gelecekteki kısa süreli ve sıradan insanlar lehine yayın durdurma kararları açısından farklı değerlendirmeler yapabileceği yönünde açık kapı bırakmıştır.

2 H. Burak Gemalmaz, "Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Açısından Mülkiyet Hakkının Sınırlanmasında Hukukilik İlkesi", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt:85, Sayı:3, Yıl: 2011, sf:7-8.

Müdahalenin ulusal hukukta hukuki (özellikle kanuni) bir temelini olması gerekliliği, öncelikle, müdahalenin mutlaka iç hukukta bir dayanağının olması gerektiğini ifade eder. Bu unsur sınırlamanın tekniği ve koşulluna ilişkindir. Sınırlama mutlaka ve zorunlulukla kanuna uygun olarak yapılmalı ve müdahale, “hukukun/yasanın öngördüğü” biçimde olmalıdır. İkinci olarak, söz konusu iç hukuk temeli, ilgili kişi bakımından ulaşılabilir, anlaşılabilir (belirli) ve etkileri bakımından öngörülebilir olmalıdır.³

Cumhuriyet Gazetesinin açtığı davada AİHM, yayın durdurma kararlarının Türk Medeni Kanunu'nun kişilik haklarını koruyan 24 ve 25. Maddeleri ile dava sırasında yürürlükte olan Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun ihtiyati tedbirleri düzenleyen 103 vd. maddelerine dayandığı bir varsayım olarak benimsemiştir. Mahkemeye göre, 1982 Anayasası'nın basın özgürlüğünü ve bunun sınırlanmasını düzenleyen maddelerinde (Madde 26 ve 28) yer alan “başkalarının aile, özel hayat ve şöhretlerinin korunması” ile “yargının işlevinin sağlanması” amaçları, basın özgürlüğünün sınırlanmasında TMK ve HMUK kapsamındaki ihtiyati tedbirlere hayat vermektedir (paras.51-53). Bu yaklaşım, aynı zamanda yayın yasağının AİHS Madde 10/2'deki sınırlama ölçütleri (meşru amaçlar) açısından da aynen geçerli olduğu anlamına gelir (para.55).

Fakat müdahalenin hukuki temelini kalitesi bakımından (belirlilik ve öngörülebilirlik) AİHM'in ciddi şüpheleri bulunmaktadır. Zira soyut mevzuattaki kapsamıyla yayın durdurma tipi ihtiyati tedbirlerin, yasaklanan haber/yayın yönünden kapsamı ile süresine ilişkin en ufak bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum, hak sahipleri açısından (bu olayda bir gazete), sınırlamanın/müdahalenin öngörülebilir olmadığı anlamına gelmektedir. Ancak AİHM meselenin üzerinde durmayıp ötelemeyi tercih etmiş, bu sorunları (yasağın kapsam ve süresinin belirsizliği) müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığını incelediği kısımda ele almıştır (para 54).

Yayın Durdurma Ölçsüz Bir Sınırlamadır

İfade özgürlüğünün tabi olduğu sınırlama rejimi özelinde incelenen ilk iki test (müdahalenin hukukiliği ve meşru amaç güdüp gütmeyeceği) açısından ihlal bulgusuna ulaşılmadığı için AİHM incelemesinde son safhaya

3 Mehmet Semih Gemalmaz-Haydar Burak Gemalmaz, *Ulusalüstü İnsan Hakları Standartları Işığında Türkiye'de Bilgi Edinme, Düşünce-İfade ve İletişim Mevzuatı, Yazıhane Yayınları*, İstanbul, 2004, sf:208-209.

geçmiştir. Bu son aşamada AİHM, sınırlamanın demokratik bir toplumda gerekli olup olmadığını, yayın durdurmayı gerektiren toplumsal ihtiyaç baskısı olup olmadığını tartmaktadır. Bu ilke, aynı zamanda müdahalede **güdülen meşru amaçla** (başkalarının haklarının ve yargı işlevinin korunması), bu amaca ulaşmak üzere **kullanılan aracın** (yayın/haber durdurma) “ölçülü” olması anlamına gelmektedir. “Demokratik bir toplumda gerekli olmayan” veyahut diğer bir deyişle “ölçüsüz” sınırlamalar Sözleşmeye aykırı olur. Anılan ölçülülük kavramı içerisine, Devletlerin Sözleşmeden kaynaklanan pozitif yükümlülüklerine bağlı olarak usuli güvencelere riayet edilip edilmediği hususu da girmektedir (para.59).⁴

İşte bu genel perspektiften yola çıkan AİHM, basın hukuku alanında yayın/haber durdurma tedbiri verilmesinin kategorik olarak ifade özgürlüğü ihlali sayılmayacağını ancak bu kararların niteliğine yerleşik olarak basın ifade özgürlüğü bakımından arz ettiği açık tehlikeler sebebiyle çok dikkatli ve hassas inceleme yapacağını hükme bağlamıştır. Bu kapsamda AİHM yayın durdurma kararının kapsamına, süresine, gerekçesine ve başvuru Cumhuriyet Gazetesinin karar öncesi kendisini savunma hakkı olup olmadığına özel bir önem atfetmiştir.

(a) Tedbirin Kapsamı Bakımından

Yayın/haber durdurma tedbirinin kapsamı bakımından AİHM, tedbir kararının konuya ilişkin olabilecek bütün yayınların yasaklanması anlamına gelen kısmının aşırı nitelikte olduğu değerlendirmesi yapmıştır. Çok genel ve hiçbir ayırt edici koşul içermeyen ifadelerle verilen tedbir kararı, konuya ilişkin her türlü haberin (sayın Abdullah Gül’ün laik sistem ve Türkiye Cumhuriyeti’nin bazı kurumları hakkındaki görüşleri) yayımlanmasını engellemektedir. Bu sebeple yayın/haber durdurma tedbiri öngörülebilir nitelikte olmayıp istismara açıktır (para.62).⁵

Kararın basın özgürlüğü açısından önemli katkısı tam da burada ortaya çıkmaktadır. AİHM istese, yayın/haber durdurma tedbirinin kapsamı bakımından yaptığı değerlendirmeleri burada kesebilirdi. Mevcut bulgusu, zaten ihlal saptamasına giden yolu açmaya yeterliydi. Ancak Mahkeme bu bulguyla yetinmeyip bir adım daha atmış ve başvuruçuların üzerinde hassasiyetle durduğu asıl meselenin üzerine odaklanmıştır. Yayın/haber

4 Benzer usuli güvenceler AİHS’deki birçok hak bakımından cari olup ifade özgürlüğü bunlardan biridir.

5 Burada AİHM’in yukarıda hukuki testi altında vurgulanan öngörülebilirlik ölçütünü, ölçülülük testi içine entegre ettiği görülmektedir.

durdurma tedbiri, teknik olarak Cumhuriyet Gazetesi aleyhine verilmekle birlikte, aslında bütün basının tedbir kararının verildiği sırada son derece güncel ve taze siyasi bir meselede (Cumhurbaşkanlığı seçimi) haberleri üzerinde caydırıcı etki yapmaktadır (para. 63).

(b) Tedbirin Süresi Bakımından

Yayın/haber durdurma tedbirinin süresi bakımından da AİHM birçok sorun tespit etmiştir. Tedbirin derhal verilmesi ama buna karşın süresinin belli olmamasının ve tedbirin sürdürülmesinin gerekli olup olmadığının düzenli aralıklarla değerlendirilmemesi, aslında geçici olması gereken tedbirin 10 aydan uzun bir süre etkili olmasına yol açmıştır. Bu süre içerisinde AİHM'e göre Türk siyasi hayatı bakımından önemli bir olaya ilişkin Cumhuriyet Gazetesinin kendi penceresinden katkı yapması engellenmiştir (para. 64).

AİHM burada yine önemli bir adım daha atarak seçim sürecindeki belirsiz süreli yasağın aynı zamanda halkın bilgi edinme ve görüş oluşturmalarını da engellediği saptamasını yapmıştır. Halkın büyük kesimi siyasi liderler hakkında bilgileri basından edinip bu yolla kanaatlerini oluşturduklarından yayın/haber yasağı, halkın bilgin edinmesinin önünde büyük bir engel teşkil etmektedir (para.64).

Kaldı ki, yaklaşık 11 ay sonra yayın yasağının kalkmasının bir katkısı bulunmamaktadır. Zira seçim yapılmış, haber değerini ve etkisini büyük ölçüde kaybetmiştir. Son derece çabuk değerini yitiren bir ürün olan haberlere (perishable commodity), belirsiz süreli yayın yasağı getirmek, somut olay örneğinde olduğu gibi, haberin bütün değerinin yok olmasını sonucunu doğurmaktadır (para. 65).

Üstelik yayın yasağının kaldırılması amacıyla Cumhuriyet Gazetesi avukatlarının yaptığı başvurulara ilişkin olarak ilgili yerel mahkeme, hiçbir gerekçe göstermeksizin aylar sonrasına duruşmaları ertelemiştir. Oysa yayın yasağı kararlarına itiraz, ivedilikle incelenmesi gereken türde basın özgürlüğüne ağır müdahaledir. Durumun vahameti, AİHM'in saptamasına göre doğrudan mevzuattan kaynaklanmaktadır. AİHM'e göre, ihtiyati tedbirin verilmiş amacıyla orantılı makul bir süreyi geçmesini engelleyecek kural ve güvenceler mevzuatta bulunmamakta, mevcut durum istismara kapı aralamaktadır. Uyuşmazlık sırasında yürürlükte olan HMUK 112. Maddesi uyarınca tedbir kararı esas hakkındaki kararının öğrenilmesine

(tefhim-tebliğ) kadar etkisini sürdürür, üstelik hükmün icrasını sağlamak adına daha da uzatılabilir (para. 66). Dolayısıyla, aleyhine tedbir kararı verilen basın-yayın kuruluşunun bu süre içinde gerçek güvenceleri olduğundan bahsedilemez. Eski HMUK Madde 112 düzenlemesinin 6100 sayılı yeni HMK Madde 397/2'de büyük ölçüde tekrar edildiğini görmekteyiz.⁶

Yani AİHM'in sorunun mevzuattan ve bunun basın hukukunda hiçbir farklılık gözetilmeksizin uygulanmasından kaynaklandığına işaret etmesi açısından uygulamadaki değişikliğin yanı sıra bir mevzuat değişikliğinin gerekliliğini işaret etmektedir.

(c) Tedbir Kararının Gerekçesi Bakımından

Hem Anayasamızın “Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır” hükmünü amir 141/III. maddesi hem de AİHM içtihatları uyarınca, ulusal yargı makamlarının AİHS Madde 6/1 bakımından gerekçeli karar verme yükümlülüğü bulunduğu bilinmektedir. Sözleşme Madde 6'da düzenlenen adil yargılanma hakkının esaslı bir unsurunu yargı yerleri kararlarının “anlaşılır”, “gerekçeli” ve uyumsuzluğun tarafları bakımından ortaya çıkan hak ve yükümlülükleri “net biçimde ortaya koyan” nitelikte olması teşkil etmektedir. Hukuki dinlenilme hakkı temel hakların uygulanması bakımından elzem niteliktedir ve 6100 sayılı yeni HMK bu hakkı açıkça düzenleyip mahkemelere yükümlülükler getirmiştir.⁷

Nitekim bazı hallerde ifade-basın özgürlüğüne müdahalenin adil bir denge kurup kurmadığını belirleyen, mağdurların ulusal hukukta başta yargısal yollar olmak üzere, *usuli güvencelere* sahip olup olmadıklarıdır. *Usuli güvenceler*, bireyi idare karşısında korumaktadır. Bu yönüyle, bireyle idarenin karşılaştığı hemen her alanda bu mekanizmalara yer verildiğini görmek mümkündür. Usuli güvenceler, Sözleşmesel haklara etki eden bir müdahale olduğunda, müdahale için kullanılan önlem ve varsa delilleri incelemeye yetkili ve bağımsız bir organ önünde işleyen çekişmeli usulleri gerektirmektedir. AİHM'e göre, ulusal yargı makamlarının kararları için gerekçe verme yükümlülüğünün olmadığı hallerde Sözleşmesel güvencelerin sanal ve teorik olacağını saptamıştır. Etkililik ilkesinin gereği olarak ulusal yargı makamları, *şikayetçinin her iddiasını değil ama olayın özüne*

6 6100 sayılı HMK kapsamında ihtiyati tedbirler hakkında eski HMUK düzenlemeleriyle karşılaştırmalı bilgi için bkz. Ejder Yılmaz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Şerhi, 2. Bası, Yetkin Yay., Ankara 2013, sf:1651-1701.

7 6100 sayılı HMK kapsamında hukuki dinlenilme hakkı için bkz. Yılmaz, a.g.e., sf:288-313.

dair iddialarını dikkatle inceleme yükümlülüğü altındadır. Bu noktada adil yargılanma hakkıyla ifade-basın özgürlüğü kaynaşmaktadır.

Bu yükümlülük kararın esasa müteallik veya tedbire ilişkin olup olmadığına göre farklılık arz etmez. Oysa tedbir uygulamasına vakıf olanların bildiği üzere, mahkemelerin tedbir kararlarında ve buna itirazların reddi kararlarında gerekçeyle rastlamak pek nadirdir.

İfade/basın özgürlüğü özelinde gerekçe verme yükümlülüğü, müdahalede bulunan makamların bu müdahalenin gerekliliği hakkında “alaka-lı” ve “yeterli” gerekçe vermesini içermektedir. AİHM’in saptamasına göre, başvuru Cumhuriyet Gazetesi aleyhine tedbir kararı veren yerel mahkemenin buna ilişkin kararlarında hiçbir gerekçe ve bulunmaması, ifade/basın özgürlüğünü düzenleyen 10. Madde çerçevesinde sahip olduğu usuli güvencelere aykırılık teşkil etmektedir (para. 68). Üstelik AİHM’e göre ulusal mahkemelerin gerekçe vermemeleri sadece başvuru açısından değil, ayrıca bizzat AİHM açısından da sorun yaratmakta, AİHM’in ulusal mahkemelerin başvuruların hakları ile davacının hakları arasında adil bir denge kurup kurmadığını değerlendirmesini olanaksız kılmaktadır. AİHM’e göre yerel mahkeme kararında gerekçe olmadığı için sayın Gül’ün kendisine atfedilen sözleri gerçekten söyleyip söylemediği, başvuru Cumhuriyet Gazetesinin basın etiği çerçevesinde iyi niyetli hareket edip etmediği, Gül’e atfedilen sözlerin gerçekten cumhurbaşkanlığı seçimi bakımından önem arz edip etmediği ve Gül aleyhine Cumhuriyet tarafından yürütülen siyasi kampanyanın Gül’ün sırf kişiliğini mi yoksa siyasi kimliğini mi hedef aldığı AİHM tarafından incelenmemiştir. Bu durum ifade özgürlüğü ihlalini perçinlemektedir (para 69).

Başvurucuların Tedbir Kararı Öncesi Savunmasının Alınmaması Silahların Eşitliği İlkesini İhlal Eder

Bir yargısal sürecin adil yargılanma standartlarına uygun olabilmesi için silahların eşitliği ilkesine riayet etmesi gerekmektedir. Bilindiği üzere, mevzuat ve uygulama çerçevesinde tedbir kararları, ivedi durumlar sebebiyle talep edenin verdiği bilgi ve belgelere dayanılarak karşı tarafın yokluğunda verilebilmektedir. Özellikle uygulamada durum budur.

Ancak başlangıçta savunmanın yokluğunda tedbir kararı (somut olayda yayın/haber durdurma) kararı verilmesi kabul edilebilir ise de, silahların eşitliği ilkesine aykırı bu uygulamanın telafisi için savunma tara-

fına derhal görüşlerini ve delil/belgelerini sunmak ve talep edenin iddialarını çürütmek için yeterli ve elverişli bir fırsat verilmelidir.

Oysa somut uyuşmazlıkta, tedbir kararına itiraz ancak kararın verildiği tarihten 1 ay 2 gün sonra incelenmiştir. Kısa sürede güncelliğini yitirecek bir haberin yayınının yasaklanmasına ilişkin tedbirin 30 günden fazla süre incelenmemesi, başvuru/davalı Cumhuriyet Gazetesini davacı karşısında esaslı bir dezavantajlı konuma sokmaktadır ve ifade özgürlüğüne ölçüsüz bir müdahale anlamına gelen ciddi bir usuli kusur teşkil etmektedir (para.73). Her ne kadar AİHM ilk tedbir kararından sonra ne kadarlık bir sürenin bu güvenceyi sağlamaya yeteceğini açıkça belirlemekteyse de (“much sooner afterwards”, para. 74), 32 gün somut olayın özellikleri çerçevesinde (haber güncelliği) fazla bulunduğu göre, benzer olaylarda en fazla 1 haftalık bir sürenin uygun olacağı düşünülebilir

AİHM’in ifade-basın özgürlüğü kapsamında kullandığı ifadelerin, aslında adil yargılanma hakkı çerçevesinde silahların eşitliği noktasında geliştirdiği muhakemenin benzeri olduğu görülüyor. Burada, usuli güvenceler çerçevesinde adil yargılanma hakkıyla ifade-basın özgürlüğü kaynaşmasının yeni bir boyutunu gözliyoruz.

İhlal Kararı ve Muhtemel Sonuçları

Nihai olarak AİHM, tedbir kararına aykırılığın hapis cezasıyla karşılandığını da dikkate alarak müdahaleyi ölçsüz addetmiş ve ifade-basın özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmiştir.⁸ AİHM’in bu konudaki değerlendirmeleri, büyük ölçüde 6100 sayılı yeni HMK açısından da geçerli olduğundan *Cumhuriyet Gazetesi* kararı, Türk basın hukuku açısından büyük önem arz etmektedir.

Her ne kadar yeni usul yasası yürürlüğe girişse de, bu yasada da uygulanacak tedbirin ne olduğu açıkça belirtilmemekte, tedbirin süresine ilişkin usuli bir güvence sağlanmamakta, yayın yasağı tedbirlerinin düzenli olarak gözden geçirilmesini sağlayacak başvuru yolları bulunmamaktadır. Ayrıca yargı mercileri kararlarını genellikle hiçbir gerekçeye dayandırmadan vermektedir. Bu çerçevede yukarıda açıklanan eksiklikler bugün de devam etmekte ve uygulama gittikçe yaygınlaşmaktadır.

8 AİHM başvurularının adil yargılanma ve etkili iç hukuk yollarına hakkın ihlal edildiği yönündeki iddialarını bu iddialara ilişkin unsurları ifade-basın özgürlüğüne yönelik iddialar kapsamına dahil ettiği ve yerinde bulunduğu için ayrıca incelemeye gerek görmemiştir (paras.77-79).

Bu açıdan bakıldığında *Cumhuriyet Gazetesi* kararı, aslında Türk hukuk uygulamasındaki sistematik bir soruna işaret etmektedir. Bu sorunun giderilebilmesi için yeni HMK veya Basın Kanunu'nda yayın/haber durdurma kararlarına ilişkin spesifik usuli güvenceler açıkça eklenmeli, özellikle siyasi haberlere ilişkin tedbirlerin itiraz duruşması bir hafta-on gün içerisinde yapılmalı, silahların eşitliği ilkesine yargıçlar tarafından riayet edilmelidir. Bu kapsamda yargıçlar eğitilmeli, süresi ve kapsamı belirsiz veya muğlak tedbir kararları vermekten kaçınmaları sağlanmalıdır.

Yayın Durdurma Kararlarını Anayasa Mahkemesi ve AİHM'e Taşımak İçin Asıl Davanın Kesinleşmesi Beklenmez

Dikkat edilirse, AİHM tarafından basın özgürlüğüne bir müdahale olarak görülen ve nihayetinde basın özgürlüğü ihlali teşkil ettiğine hükmedilen tasarruf, nihai bir mahkeme kararı değil sadece geçici nitelikteki yayın durdurma kararıdır. İfade/basın özgürlüğü hakkına müdahale niteliğindeki kamusal tasarruf (işlem/eylem/karar), geçici nitelikteki yayın durdurma tedbiri olduğundan, bu yayın durdurma kararlarına karşı insan hakları mekanizmasını çalıştırmak için görülmekte olan yargılamanın esasının bitmesini ve kararın kesinleşmesini beklemeye gerek yoktur. Ulusal hukukun, ilgili mevzuat çerçevesinde tanıdığı itiraz yolu tüketildikten sonra derhal insan hakları organına başvurulabilir.

Hatta bu ivedi başvuru, insan hakları denetimi yapan organ önündeki mekanizmanın işletilmesi için aranan süre koşulları bakımından elzemdir. Aksi halde, hak düşümü süresi kaçırılacağından, o yayın durdurma kararı bakımından hak kaybı söz konusu olabilir.

Türk hukuku bakımından artık Anayasa Mahkemesine (AYM) bireysel başvuru yolu bulunduğu için, öncelikle anılan yargı organına ifade özgürlüğünün ihlal edildiği iddiasıyla başvurmak gereklidir. Eğer AYM bu konuda usuli açıdan olumsuz bir karar alırsa veya esastan ihlal olmadığı kararı verirse, bu durumda AİHM veya Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nin denetim organı İnsan Hakları Komitesine başvurmak mümkün hale gelecektir.